blurred lives PROJECT

A Cross-National, Co-Participatory Exploration Of Cyberbullying, Young People And Socio-Economic Disadvantage.

Erasmus+

Intellectuele Output 1

Hulpmiddelen voor leraren tegen cyberpesten

Herbert Scheithauer, Nora Fiedler, Noel Purdy, Jayne Hamilton, Anne Rowan, Peter K. Smith, Catherine Culbert, Antonella Brighi, Consuelo Mameli, Annalisa Guarini, Damiano Menin, Trijntje Völlink, & Roy A. Willems

Freie Universität Berlin

STRANMILLIS UNIVERSITY COLLEGE

Open Universiteit www.ou.nl

Goldsmiths UNIVERSITY OF LONDON

Verwijs naar dit rapport als:

Scheithauer, H., Fiedler, N., Purdy, N., Hamilton, J., Rowan, A., Smith, P.K., Culbert, C., Brighi, A., Mameli, C., Guarini, A., Menin, D., Völlink, T., Willems, R.A. (2019) *Summary Resources for Teachers (Intellectual Output 1 of Blurred Lives Project: a Cross-National Co-Participatory Exploration of Cyberbullying, Young People and Socio-Economic Disadvantage*). Belfast: Stranmillis University College. Available online at: https://www.ou.nl/web/blurred-lives/resources

Een korte introductie over het Blurred Lives project

Welkom bij door jongeren uit Europa ontworpen rapport voor jongeren als onderdeel van het Blurred Lives Project - een transnationaal onderzoek naar cyberpesten, jongeren en sociaaleconomische achterstand. Het Blurred Lives Project richt zich op de online ervaringen van 14-16-jarigen op scholen in achtergestelde stedelijke gebieden in Noord-Ierland, Engeland, Duitsland, Italië en Nederland. Het doel is de stem van leerlingen te bekrachtigen door het maken van hulpmiddelen voor leraren, leerlingen, ouders en sociale netwerk providers.

Het Blurred Lives Project is het eerste Europese project dat gebruik maakt van een samenwerkingsverband met jongeren. De hulpmiddelen gemaakt in dit project zijn gebaseerd op de ervaringen van deze leerlingen, hoe zij cyberpesten definiëren en hoe zij denken dat interventies eruit moeten zien.

In de eerste fase van het project werd in elk land een online enquête ingevuld door ongeveer 500 leerlingen. Hierin werd gevraagd naar de online toegang en negatieve ervaringen van leerlingen. De tweede fase was erop gericht om leerkrachten, leerlingen en ouders/verzorgers van actuele informatie te voorzien en belangrijke aanbevelingen te doen aan aanbieders van sociale netwerken, voortbouwend op ideeën van de leerlingen zelf. Dit werd gedaan door een combinatie van focusgroepen en kwaliteitscirkels, die in elk land werden uitgevoerd met twee klassen van 14-16-jarige leerlingen (237 leerlingen in totaal).

Alle originele bronnen zijn beschikbaar op de Blurred Lives Project website* en op het Erasmus+ Project Results Platform °.

* https://www.ou.nl/web/blurred-lives/project
° https://ec.europa.eu/programmes/erasmus-plus/projects/

Wat zijn kwaliteitscirkels en hoe zijn deze gebruikt tijdens het Blurred Lives project?

Kwaliteitscirkels zijn een serie van (normaal gesproken) 7 wekelijkse sessies waarin leerlingen in groepen, met ondersteuning van volwassenen, werken aan onderzoek, probleemoplossing, planning, creatie, discussie en presentatie van hun bevindingen. In het Blurred Lives Project kregen de leerlingen de taak om hulpmiddelen rond het thema cyberpesten te creëren voor verschillende doelgroepen (leerkrachten, leerlingen, ouders/verzorgers en sociale netwerkproviders).

De leerlingen werkten semi-onafhankelijk in kleine groepen. Meestal werden zij door de leerkracht/facilitator aan een groep werden toegewezen om zo nieuwe vaardigheden te ontwikkelen in het werken met anderen. Aan het einde van de kwaliteitscirkels presenteerden de leerlingen hun werk aan hun medeleerlingen en/of leerkrachten of de schoolleiding.

Opzet van de kwaliteitscirkel-sessies

Vanwege de beperkingen in beschikbare tijd was de ervaring in de kwaliteitscirkels in elk land en op elke school verschillend, maar het patroon was meestal een reeks van 7 wekelijkse sessies van een uur. Aan het einde van elke sessie was er een feedbackronde van één minuut waarin elke groep aan de andere groepen uitlegde of liet zien waar ze tijdens hun sessie aan gewerkt hadden.

Hieronder volgt een overzicht van de sessies

1	• Introductie van de doelstellingen van het project en de kwaliteitscirkel, en groepsvormingsopdrachten
2	• Presentatie resultaten vragenlijstonderzoek/ander relevant onderzoek en brainstormen over ideeën voor de materialen
3-5	• Groepen ontwikkelen materialen, ondersteund door volwassen begeleiders
6	• Medeleerlingen geven feedback op de materialen
7	• Presentatie van de materialen aan anderen, zoals leeftijdsgenoten uit andere klassen en schooldirectie

Uitdagingen

Enkele van de belangrijkste uitdagingen waar alle teams mee te maken hadden, waren:

- ❑ Betrokkenheid van leerlingen en zelfregulerend leren – Sommige leerlingen waren makkelijk afgeleid en hadden een gebrek aan focus en discipline. Over het algemeen hadden leerlingen veel begeleiding nodig van de begeleiders om productief te zijn.
- ❑ Balanceren tussen co-participatie en ondersteuning – Het vinden van de juiste balans tussen het aanmoedigen van eigen regie aan de ene kant en geven van begeleiding aan de andere kant
- ❑ Groepsdynamica– veel groepen hadden op zijn minst één “buitenstaander” en had vaak stillere en luidruchtigere leden
- ❑ Problemen met beschikbare tijd en middelen en, in sommige scholen, ondersteuning van schoolbestuur bij het plannen van de kwaliteitscirckels.

Hoe de belangrijkste uitdagingen aan te pakken?

Uitdaging	Praktische tips en aanbevelingen
De methode is overrompelend voor leerlingen; leerlingen zijn niet gewend aan zelfregulerend leren; gebrek aan focus en betrokkenheid.	Deel klas in kleinere groepen in (max. 5 leerlingen). Laat groepen werken in aparte ruimtes. Zorg voor voldoende personeel (één volwassene per groep) om betere begeleiding mogelijk te maken. Neem de tijd om disciplinaire kwesties of een gebrek aan motivatie aan te pakken.
Co-participatieve aanpak biedt weinig structuur voor leerlingen; begeleiders voelen een gebrek aan controle tijdens het faciliteren; de hoeveelheid ondersteuning is onduidelijk.	Plan voor elke sessie de timing, methoden en materialen die nodig zijn om ideeën te creëren. Wees open over resultaten en format. Maak een takenlijst voor elke groep. Gebruik een checklist om werk op schema te houden. Biedt laptops aan voor eigen onderzoek. Biedt achtergrondinformatie en voorbeeldmateriaal aan om discussie te starten. Biedt kranten, tijdschriften, scharen en papier om creativiteit te stimuleren.
Risico van negatieve groepsdynamiek; sommige leerlingen zijn stiller of weigeren bij te dragen, andere zijn dominanter.	Neem de tijd om problemen aan te pakken en laat leerlingen er openlijk over praten. Stimuleer stillere leerlingen om hun ideeën te uiten en anderen om goed te luisteren. Bespreek en stel groepsregels op in de eerste sessie met de hele klas. Plan activiteiten die de groepscohesie bevorderen (bv. spelletjes) Benoem/stem over groepsrollen in de subgroepen.
Gebrek aan ondersteuning binnen scholen; directie of leerkrachten uiten bedenkingen over het project en de middelen; druk schoolleven.	Betrek een andere collega bij het project. Krijg steun van directeur. Plan voldoende tijd in voor het vinden van een kamer, het verkrijgen van laptops, etc. Maak aanpassingen indien nodig (bv. sessies combineren). Breng collega's op de hoogte van de voordelen van de kwaliteitscirkel (zie onderstaande lijst). Toon de voortgang in (feestelijke) showcasesessie.

Instructies voor gebruik van de hulpmiddelen

Voorbeeld 1: Hoeveel weet je echt? (Engeland)

Dit uitstekende hulpmiddel is gemaakt door leerlingen onder begeleiding van Goldsmith's University of London. De vier pagina's tellende brochure met de titel "Hoeveel weet je echt?" is ontworpen voor leerkrachten om in hun eigen tijd te lezen. De groep verzamelde informatie uit de resultaten van de online vragenlijst die relevant waren voor leerkrachten. Daarnaast voerden de leerlingen ook hun eigen onderzoek uit door vijf leden van het onderwijzend personeel een reeks vragen te stellen. De brochure bestaat uit 4 onderdelen, die oorspronkelijk met de hand zijn getekend: Pagina 1: Wat is cyberpesten?; Pagina 2: Definitie en hoe cyberpesten te herkennen; Pagina 3: Advies voor leerkrachten over de wijze van reageren op cyberpesten; Pagina 4: Citaten en resultaten van het mini-onderzoek van de leerlingen. Deze bron kan gemakkelijk worden gebruikt als een stimulans voor discussie tijdens studiedagen van leerkrachten.

Voorbeeld 2: Lessenplan - 5 activiteiten om cyberpesten aan te pakken (Duitsland)

Onder leiding van het onderzoeksteam van de Freie Universität Berlin maakten leerlingen een lessenplan van 90 minuten over cyberpesten en het voorkomen van cyberpesten. De leerlingen bedachten vijf activiteiten waaruit de les moet bestaan. Om te beginnen (1) wordt een korte inleiding door de leerkracht gehouden (dit zou een presentatie kunnen zijn over online veiligheid, de meest voorkomende online gevaren, of zelfs verhalen van slachtoffers). Vervolgens (2) wordt de klas gevraagd om de negatieve gevolgen van cyberpesten te bespreken en uit te leggen wat de mogelijke schadelijke effecten zijn. Op deze manier wordt ingegaan op de gevolgen van pesten voor de slachtoffers (bv. verminderde eigenwaarde, depressie) en voor de daders (bv. wettelijke sancties). In een volgende stap (3) moet de klas en vooraf geschetst rollenspel oefenen over cyberpesten. Elke klas moet een eigen einde zoeken voor de twee verhaallijnen. In de volgende stap (4) moeten de leerlingen in een laatste discussie nadenken over de effectiviteit van de interventies, de gevoelens van het slachtoffer en de betrokkenheid van andere leerlingen als (passieve) omstanders of als ondersteuners. De les wordt beëindigd (5) met een “complimentenregen”, een methode die ze kennen van een ander project. Dit is nuttig om het gevoel van eigenwaarde op te bouwen en het algemene klassenklimaat te verbeteren, aangezien het een “regen" van complimenten is voor elke leerling.

Instructies voor gebruik van de hulpmiddelen

Voorbeeld 3: Luister naar ons (Italië)

Onder leiding van het onderzoeksteam van de universiteit van Bologna (Italië) maakten leerlingen van een middelbare school voor beroepsonderwijs acht posters over cyberpesten die in de lerarenkamer moesten worden opgehangen. De posters hebben een bewustmakingsfunctie en leggen de leerkrachten uit wat het betekent om slachtoffer te zijn van cyberpesten. Tijdens de kwaliteitscirkelsessies wezen de leerlingen erop dat de leerkrachten, alvorens in te grijpen, "zich in de schoenen van de leerlingen moeten plaatsen" en echt moeten begrijpen hoeveel pijn cyberpesten met zich mee kan brengen.

De post-it notities op de posters zijn zo gerangschikt dat er"#NOCYBER" staat. Elke poster bevat krachtige woorden die zowel naar slachtoffers als naar cyberpesten verwijzen, bijvoorbeeld: stop, luister naar ons, help ons, verdedig ons, ze zeggen tegen ons (h*er, dom, sterf), beledigend, pijn, superieur, krachtig.

Voorbeeld 4: Bevorderen van bewustzijn over cyberpesten (Noord-Ierland)

De poster "Bevorderen van bewustzijn van cyberpesten" is ontworpen door leerlingen uit Noord-Ierland, ondersteund door Stranmillis University College. De poster laat een verzameling algemene ideeën zien aangaande preventieve maatregelen voor leerkrachten om cyberpesten te bestrijden. De ideeën omvatten een breed scala van methoden om bewustzijn van cyberpesten te vergroten en om te reageren op cyberpesten: "een presentatie voor antipestenbijeenkomsten", "zorg ervoor dat gepeste leerlingen advies krijgen", "anonieme ideeënbus", “vergaderingen", "maandelijkse bijeenkomsten", "cursussen voor leerkrachten", "folders en posters", en "een les".

Instructies voor gebruik van de hulpmiddelen

Voorbeeld 5: Folder voor leraren (Nederland)

De leerlingen van de middelbare school in Nederland, ondersteund door de Open Universiteit Nederland, maakten een brochure voor docenten met suggesties voor het aanpakken van (cyber)pesten op school. Zij kozen voor een papieren brochure, omdat deze gemakkelijk te verspreiden is en persoonlijk kan worden overhandigd aan de docenten. De leerlingen dachten ook dat een papieren brochure eerder gelezen zou worden dan een e-mail.

Op de hoofdpagina van de brochure staat een uitgebreide lijst met zeven suggesties en tips om adequaat te reageren als er een geval van cyberpesten wordt gemeld, ontwikkeld vanuit het perspectief van de leerlingen. Deze moedigen leerkrachten onder andere aan om te luisteren, te leren, hen te steunen en niet te overhaast conclusies te trekken, of om volgers die misschien alleen maar volgen omdat ze bang zijn voor de pestkop, niet te straffen. Deze valide observatie zou waarschijnlijk niet gedeeld zijn in een project dat niet gebaseerd is op co-participatie.

blurred lives PROJECT

Hulpmiddel uit Engeland

Hoeveel weet je?

blurred lives PROJECT

HOEVEEL WEET JE ECHT?

Leerlingen voelen zich hulpeloezer als de sociale media in een oorlogsgebied veranderd!

WAT IS CYBER-PESTEN?

VOOR ONS IS CYBERPESTEN..

Iemand met wrede bedoelihngen aan te vallen via sociale media

STATISTIEKEN

30% van de 582 studenten geeft aan dat ze nooit met de ouders/verzorgers praten over hun online activiteiten. Een schokkende 46% van deze studenten gaf echter aan dat hun ouders zich weinig zorgen maken over hun online activiteiten.

DEFINITIE

LITERATUUR

het gebruik van elektronische middelen om iemand te pesten, meestal door het verzenden van intimiderende berichten.

ONZE DEFINITIE

Iemand aanvallen met behulp van sociale media of een apparaat, met de bedoeling om hem of haar schade toe te brengen of om zijn of haar gevoelens te kwetsen

HERKENNEN

- De gesprekken die de leerlingen rond de school voeren, binnen of buiten het klaslokaal is, kunnen een manier zijn om een idee te krijgen welke situaties zich voordoen en welke leerlingen er betrokken zijn.
- Elk ongebruikelijk gedrag dat leerlingen vertonen kan een teken zijn dat er een probleem is dat moet worden aangepakt, bijvoorbeeld als een leerling stil is, zich niet concentreert in de klas of niet handelt op een manier die je zou verwachten.

ADVIES

- Luister naar de gesprekken van de leerlingen op het schoolplein en in de klas, want dan praten ze het meest over hun ervaringen/activiteiten buiten de school.
- Zorg ervoor dat je altijd beschikbaar bent, zodat studenten hun online problemen kunnen bespreken.
- Als je vermoedens hebt over leerlingen, vraag ze of alles ok is en maak duidelijk dat ze met je kunnen praten over hun problemen.

DENK NA

QUOTES

LEERLINGEN

"Soms hebben ze gewoon iemand nodig om mee te praten en advies te geven."

"Jongeren zijn terughoudend om dingen te doen wanneer ze worden verteld om het te doen, dus moedig ze aan vertrouwen te hebben in de communicatie tussen leraar en leerling".

"Ik geloof dat leerlingen niet altijd weten waar ze op school toegang tot hebben, waardoor ze zich alleen voelen."

LERAREN

Bij het uitvoeren van een prive_onderzoek onder leraren in onze school, vonden we dat:

- Velen niet zeker wisten hoe ze moesten achterhalen of een leerling werd ge(cyber)pest.
- de meesten niet wisten welke acties te ondernemen als een student hen vertelde dat ze werden ge(cyber)pest

blurred lives PROJECT

Hulpmiddel uit Duitsland

Lessenplan:

5 activiteiten om cyberpesten aan te pakken

LESSON PLAN

5 ACTIVITIES TO TACKLE CYBERBULLYING

	TIME	ACTIVITY	OBJECTIVES
1	10’	KORTE INTRODUCTIE VAN DE LEERKRACHT (BV. PRESENTATIE ONLINE VEILIGHEID & ONLINE GEVAREN).	Bewustmaking van de studenten en het geven van basiskennis over het onderwerp.
2	15’	STUDENTEN BENOEMEN REDENEN TEGEN CYBERPESTEN	Bespreken van de gevolgen voor slachtoffers en daders
3	30’	SPELEN VAN EEN VOORAF GESCHETST ROLLENSPEL OVER CYBERPESTEN	Ervaring met pestrollen en het ontwikkelen van interventies vanuit het perspectief van de student
4	20’	AFSLUITENDE DISCUSSIE EN BESPREKEN ERVARINGEN ROLLENSPEL	Reflecteren op interventies van leeftijdgenoten en de gevoelens van de slachtoffers
5	15’	“COMPLIMENTENREGEN" VOOR IEDEREEN	Verhogen van zelfvertrouwen en het bevorderen van het klassenklimaat

Suggesties voor het spelen van het voorgeschreven rollenspel

Het rollenspel begint met een meisje dat aan een lerares meldt dat ze beledigd en aangevallen is in opmerkingen na het plaatsen van een selfie op Instagram. In de volgende scène reageert de leerkracht op het meisje met suggesties voor de te nemen stappen. De Berlijnse leerlingen stelden voor om de klas in twee groepen te verdelen: De ene groep vervolgt het rollenspel met een fictieve leerkracht die 'digitaal inheems' is, terwijl de tweede groep een versie uitvoert waarin de leerkracht weinig kennis heeft van sociale media. De leerlingen veronderstelden dat een meer geïnformeerde leerkracht een andere reeks interventies zou geven (bv. je account blokkeren, rapporteren als spam) dan een leerkracht met minder internetkennis, maar mogelijk meer pedagogische ervaring (bv. bellen met de politie, praten met je ouders of een vriend). Elke klas kan een eigen einde vinden voor de twee verhaallijnen en in een laatste discussie kunnen de leerlingen reflecteren over de effectiviteit van de interventies, de gevoelens van het slachtoffer en de betrokkenheid van andere leerlingen als (passieve) omstanders of als ondersteuners.

blurred lives PROJECT

Hulpmiddel uit Italië

Luister naar ons

Luister naar ons

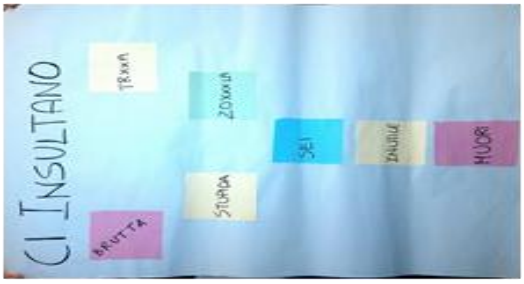

blurred lives PROJECT

Hulpmiddel uit Noord-Ierland

Bevorderen van bewustzijn over cyberpesten

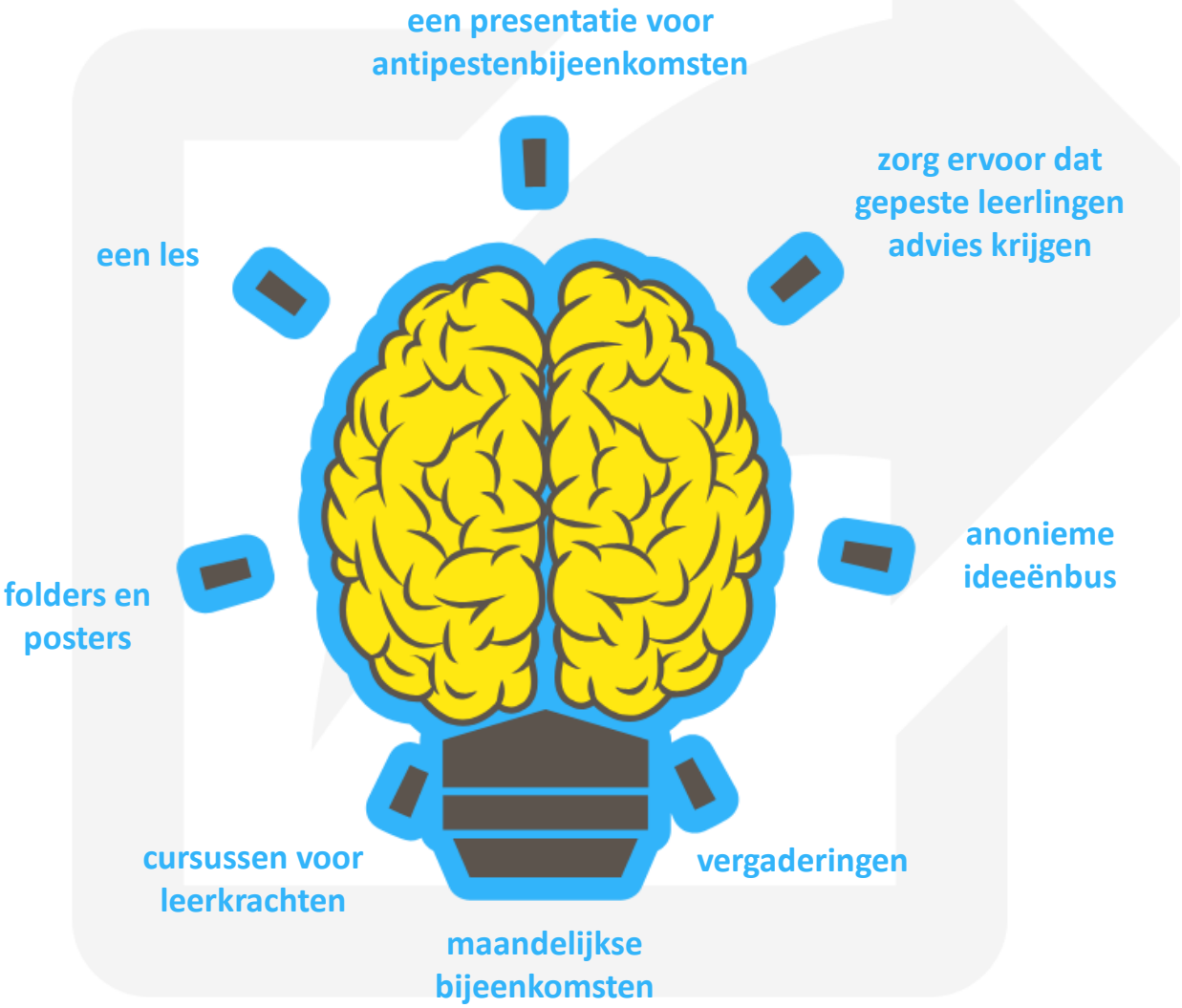

BEVORDEREN VAN BEWUSTZIJN OVER CYBERPESTEN

IDEEEN VOOR LERAREN

Erasmus+

A Cross-National, Co-Participatory Exploration Of Cyberbullying, Young People And Socio-Economic Disadvantage.

blurred lives PROJECT

Hulpmiddel uit Nederland

Folder voor leraren

WIE ZIJN WIJ

Wij doen mee aan een project op school. Over hoe jongeren denken over het tegen gaan van cyberpesten. Er zijn verschillende groepen, onze groep heet: De Luipaardjes. Ons groepje maakt een folder voor de leraren. Hier in staan tips tegen cyberpesten.

INTRODUCTIE

We doen dit omdat we door middel van onze eigen ervaringen tips willen delen met leraren over hoe ze beter om kunnen gaan met cyberpesten. We vinden dat leraren het op een verkeerde manier aan pakken en we willen ze helpen dat te veranderen.

Tips voor leraren:

- Eerst luisteren en niet meteen actie ondernemen.
- Na een bepaalde tijd controleren hoe het gaat.
- Vooral begeleiding na het pesten.
- De school moet zorgen voor toezicht op ‘pestplekken’ (afgelegen plekken).
- Kinderen moeten een eigen computer account krijgen dat zorgt voor meer overzicht.
- Zorg dat je weet hoe internet in het algemeen werkt zoals: Instagram en Snapchat.
- Bestraf niet meteen de ‘meelopers’ want meestal hebben zij niks gedaan maar zijn bang voor de pester.

WEBSITES voor ondersteuning bij (cyber)pesten

ENGELAND

- www.antibullyingalliance.org.uk
- www.internetmatters.org
- www.ditchthelabel.org
- www.saferinternet.org.uk
- www.kidscape.org.uk
- www.youthworksconsulting.co.uk
- www.childnet.com
- www.thinkuknow.co.uk

DUITSLAND

- www.schau-hin.info
- www.elternimnetz.de
- www.klicksafe.de

ITALIE

- https://www.miur.gov.it/bullismo-e-cyberbullismo

NOORD-IERLAND

- www.endbullying.org.uk/
- www.endbullying.org.uk/publications/pc-toolkit/
- www.endbullying.org.uk/gallery/effective-responses-to-bullying-behaviour-2/
- www.endbullying.org.uk/ertbb/

NEDERLAND

- www.meldknop.nl/
- www.pestweb.nl/
- www.mediawijsheid.nl/

Erasmus+

blurred lives PROJECT

A Cross-National, Co-Participatory Exploration Of Cyberbullying, Young People And Socio-Economic Disadvantage.

Toegang tot alle materialen is te verkrijgen via

https://www.ou.nl/web/blurred-lives/resources